

Šanās uz Senāta spriedumu 1922. g. № 1, ir nevietā, jo tani spriedumā lieta grozās ne ap paša tiesas sprieduma atcelšanu, bet vienīgi par tiesas pielaištām nepareizībām pie sprieduma rezolūcijas izlabošanas un tās sekām; 4) ka tādā kārtā iesniegtā sūdzība noraidāma. Senāts nolēmj: prasītājas Bases Donskojs pilnvarnieka zv. adv. paļ. A. Neuhausa uzraudzības kārtībā iesniegto sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 13. novembra sprieduma atcelšanu noraidīt.

125. 1930. g. 27. februāri. Jāņa un Alberta Vanagu pilnvarnieka zv. adv. H. Rūša blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas lēmumu atcelšanu attiecībā uz lūguma nepieņemšanu par apgabaltiesas 1925. g. 14. marta spriedumu jaunu caurlūkošanu Roberta Grosberga prasībā pret Jāni un Albertu Vanagiem. (L. № 1256.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka savu blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2. civīlnodaļas priekšsēdētāja 1929. g. 13. decembra lēmumu, ar kuru nolemts izsniegt atbildētāju Jāņa un Alberta Vanagu pilnvarniekam zv. adv. Rūsim atpakaļ viņa 1929. g. 6. decembrī iesniegto lūgumu par apgabaltiesas 1925. g. 14. marta spriedumu jaunu caurlūkošanu aiz tā iemesla, ka lūgums iesniegts pēc CPN 287. p. (1923. g. red.) paredzētā četrus mēnešu laikā, lūdzeis, neapstrīdot lēmumā pievestos konstatējumus, pamato vienīgi uz to, ka apgabaltiesa neesot ņēmusi vērā, viņa lūguma aprādīto CPN 289. pantu, kurš nosakot, ka lūgumu par sprieduma jaunu caurlūkošanu nevar caurskatīt tikai pēc desmit gadu termiņa notecēšanas; 2) ka minētais 289. pants tikai noteic, ka pēc 10 gadu notecējuma no tā laika, kad spriedums taisīts, pēdējais vispārīgi nemaz nav vairs padots jaunai caurskatīšanai jaunatklājušos apstākļu dēļ, neatkarīgi no tā, kad tie atklājušies, un tādā kārtā nesaistāv nekādā sakarā ar 287. un 288. pantu noteikumiem par to, ka lūgumi par sprieduma jaunu caurlūkošanu jaunatklājušos apstākļu dēļ iesniedzami 4 mēnešu laikā un ka šis likumā paredzētais 4 mēnešu laiks skaitās no tās dienas, kad lūdzējam nācis ziņāms jaunais apstākļi, kurš pie-

vests par pamatu sprieduma jaunai caurlūkošanai; 3) ka tadā kārtā iesniegtā blakus sūdzība kā nepamatota atraidāma. Senāts nolēmj: Jāņa un Alberta Vanagu pilnvarnieka zv. adv. H. Rūša blakus sūdzību atstāt bez ievēribas.

126. 1930. g. 28. novembri. Klāva Sproģa pilnvarnieka zv. adv. K. Dzelziņa lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Klāva Sproģa prasībā pret Otto Kaugertu. (L. № 1264.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka gadījumā, kad kvīte izdota par vispārīgu aprēķinu starp kreditoru un parādnieku, ar paskaidrojumu, ka visi rēķini viņu starpā izbeigti, tad visi maksājumi, kuriem līdz tam iestājies termiņš, atzīstami par izpildītiem (priv. lik. 3537. p.); 2) ka konkrētā gadījumā apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītājs, atstājot darbu pie atbildētāja, 1923. g. 31. jūlijā izdevis kvīti, kurā viņš apliecina, ka viņš viņam vēl pienākošos naudu no atbildētāja saņēmis un ar pēdējo galīgi norēķinājies; ar to pašu apgabaltiesu konstatējusi, ka prasītājs atbildētājam izdevis ģenerālvīti priv. lik. 3537. p. nozīmē, jo prasītāja paskaidrojumam par galīgu norēķināšanos ar atbildētāju ir tā pati nozīme kā paskaidrojumam par visu rēķinu izbeigšanu; tādus apstākļos apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka konkrētā gadījumā iestājušās priv. lik. 3537. pantā minētās ģenerālvītes izdošanas sekas, t. i. ka visi maksājumi, kuriem līdz kvītes izdošanas laikam iestājies termiņš, atzīstami par izpildītiem un ka prasītājs tādēļ nevar celt prasību par līdz minētam laikam radušajiem prasījumiem; 3) ka nav pamata prasīt no atbildētāja vēl kādus sevišķus pierādījumus par to, ka kvītē apliecinātā galīgā norēķināšanās faktiski arī notikusi; taisni otrādi, ja atbildētājs ceļ iebildumu, ka kvīte viņam saistoša, tad viņam jāpierāda tādi apstākļi, kurī apgatzu kvītes saturu; uz tādiem apstākļiem prasītājs zemākās instancēs nemaz nav aizrādījis un pat nav apstrīdējis kvītes pierādījuma spēku; 4) ka, Senāts CKD 28./826. Bandenieka lietā, konkrētā gadījumā nemaz nav piemērojams, jo tani lietā nemaz nebija runa

par galigu norēķinu starp darba devēju un strādnieku, bet Senāts tikai paskaidrojis, ka strādnieka solījums „necelt vairs nekādas prasības“ nav absolūti saistošs, sevišķi tad, kad lieta grozās starp strādnieku, t. i. saimnieciski vājāku un uzņēmēju kā saimnieciski stiprāko personu; 5) ka tādā kārtā prasītāja kasācijas sūdzība ka nepamatota atraidāma, Senāts nolēmj: Klāva Sproga pilnvarnieka zv. adv. Dzelziša kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) panta pamata atstat bez ievēribas.

127. 1930. g. 28. februārī. Pēteris Dronis pilnvarnieka zv. adv. pal. E. Vilenčika lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Pēteris Drones prasībā pret Andreju Semonovu. (L. № 1273.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Pētersons.

Nemot vērā: 1) ka šini lietā prāvnieki un liecinieki, kā tas redzams no apgabaltiesas priekšsēdētāja biedra konstatējuma uz prasītāja 1929. g. 12. oktobra lūguma, bija izaicināti uz tiesas sēdi uz pulksten 12.30 dienā, bet pārpratuma dēļ lietā tikusi iztiesāta jau pirms pulksten 12.30; 2) ka tādā kārtā apgabaltiesa nav devusi prasītājam iespēju dot apgabaltiesai savus paskaidrojumus un pievest savus pierādījumus tiesas sēdē, ar ko pielaidusi CPN 6. (4.) panta pārkāpumu; 3) ka minēto pārkāpumu dēļ pārsūdzētais spriedums nav atstājams spēkā, neizlaižoties pārējo kasācijas sūdzībā pievesto likumu pārkāpumu pārbaudīšanā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 12. oktobra spriedumu CPN 6. (4.) p. pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai apgabaltiesai citā sastāvā.

128. 1930. g. 28. martā / 4. aprīlī. Johana Getlinga lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Martas Švēdes prasībā pret Johanu Getlingu. (L. № 1286.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa apmierinājusi prasību, kurā prasītāja lūdz izlikt atbildētāju no prasītājas namā ieņemtām telpām uz lik. par telpu īri 32. p. 9. punkta pamata, jo atbildētājs, irējot no prasītājas

no 4 istabām sastāvošo dzīvokli par Ls 48 mēnesī, pats izīrējis tālāk divas istabas bez mēbelēm par Ls 50; 2) ka atbildētājs, neatzīstot prasību, aizrāda, ka lik. par telpu īri 40. pants runājot par istabas, bet ne istabu izīrēšanu un tādēļ konkrētā gadījumā neesot piemērojams, jo atbildētājs izīrējis ne vienu, bet vairākas istabas un pie tam ar labierīcībām (vannas un virtuves lietošanas tiesībām); 3) ka saskaņā ar lik. par telpu īri 1. panta „a” punktu šis likums attiecas uz dzīvokļiem, istabām un gultas vietām, ar vai bez piederumiem; šis likuma pants tā tad gan runā tikai par līdz ar telpām izīrētiem piederumiem, bet salīdzinot šo pantu ar likuma 25., 37. p., jāatzīst, ka likuma 1. pants nav pilnīgi rediģēts un ka likuma noteikumi par īres naudas normēšanu attiecas — kas šinis pants tieši izteikts arī uz līdz ar telpām izīrētām ērtībām; uz tām tādēļ attiecināms arī lik. par telpu īri 40. p., kas saskaņā ar izteikto, var domāt tikai līdz ar piederumiem un ērtībām izīrēto nemēbelēto istabu; tādēļ apgabaltiesa pareizi konkrētā gadījumā piemērojusi lik. par telpu īri 40. p., lai gan atbildētājs istabas izīrējis tālāk ar augšminētām labierīcībām vai ērtībām (vannas un virtuves lietošanu); ar to atkrit kasācijas sūdzības 1. punkts; 4) ka uz šo lietu neattiecas Senāta CKD spriedumā Pychlau lietā (29/314) dotie paskaidrojumi; minētā lietā Senāts nācis pie slēdziena, ka lik. par telpu īri 41. p. domā tikai vienu ar nepieciešāmām mēbelēm izīrēto istabu; jāpiemetina, ka bez tānī spriedumā pievestiem motīviem slēdziens par to, ka 41. p. paredz tikai vienu istabu, izriet vēl no tā, ka vispār nav domājams īrnieks, kas priekš sevis vien īrētu vairākas istabas ar 41. pantā paredzēto vienādo iekārtu; nav turpretim pietiekoša pamata pieņemt, ka arī lik. par telpu īri 40. pants domātu tikai vienu istabu; likums par telpu īri pēc visparēja principa attiecas tikai uz 1. panta minētām telpām kā tadām, to starpā arī uz atsevišķām istabām, par kurām izīrētājs var prasīt tikai ar šo likumu normēto īres maksu; turpretim maksas normēšana arī par mēbelēm no šī likuma mērķa un izpratnes — principa — neizriet, kādēļ likums tikai izņēmumā veidā atzinis par

iespējamu normēt maksu arī par līdz ar izīrētām mēbelētām telpām tikai vienā, un proti 4l. pantā aprādītā gadījumā, t. i. ja ir izīrēta tikai viena istaba ar visnepieciešamākām mēbelēm, kas — kā Senāts minēta spriedumā paskaidrojais — izskaidrojams ar likuma nolūku dot trūcīgākiem īrniekiem (kuŗu rīcībā nav pat 4l. pantā minētās primitīvās mēbeles) iespēju noīrēt mēbelēto istabu; nupat sacītais turpretim nav attiecināms uz gadījumu, kad izīrēta tikai viena nemēbelēta istaba; vispirms jāsaka, ka vienas mēbelētas un vienas nemēbelētas istabas īrnieks — trūcīgula ziņā — nav viens otram pilnīgi pielīdzināms, jo arī vienas nemēbelētas istabas īrniekam tomēr ir kādas mēbeles, ar kuŗam viņš noīrēto istabu var iekārtot; un šā viedokļa likums tādēļ varēja abos gadījumos ieņemt nevienādo pozīciju un 40. pantā paredzētā gadījumā — vienas nemēbelētas istabas īrnieku nostādīt tādā pat stāvoklī, ka vairāku istabu īrnieku; bez tam — un tas ir galvenais — 40. pantā aprādītam gadījumam piemērojams bez kādiem izņēmumiem augšā pievestais vispārējais princips, pēc kuŗa visi likuma par telpu īri noteikumi (tā tad arī par īres maksas normēšanu) attiecināmi uz visām likumam par telpu īri padotām telpām, pilnīgi neatkarīgi no tā, vai izīrētas viena vai vairākas nemēbelētas istabas (attiecībā uz mēbelētām istabām, kā augšā izteikts, ir spēkā — principā — taisni pretējais princips); tādā kārtā jānāk pie slēdziena, ka tam apstāklim, ka lik. par telpu īri 40. p. runā tikai par istabu, bet ne istabām, nav tā nozīme, kuŗu tam piešķir kasācijas sūdzības iesniedzējs; ar to atkrit arī viņa kasācijas sūdzības 2. punkts; 5) ka tādā kārtā apgabaltiesa nav pārkāpusi atbildētājas norādītos likumus, kādēļ viņas kasācijas sūdzībā kā nepamatota atraidāma, Senāts nolēmj: Johana Getlinga kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) panta pamata atstāt bez ievēribas.

129. 1930. g. 28. novembrī. Rīgas ostas kuģniecības biedrības enkurnieku sekcijas pilnvarnieka zv. adv. pal. B. Krieviņa lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Evalda Elstiņa prasībā pret Rīgas ostas kuģniecības biedrības enkurnieku sekciju

un Evalda Elstiņa paskaidrojums. (L. № 1290.)

Sēdi vada priekšsēdētāis senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka saskaņā ar priv. lik. 1016. pantu zaudējumi, kādri no pludināšanas kuģojamas upēs varētu rasties piekrastu īpašniekiem, jāatlīdzina pludinātājiem; 2) ka zem pludinātājiem minēta panta nozīmē gan saprotami — kā to jau paskaidrojais Kr. Sen. CKD savā spriedumā Turka lietā (1902. g. № 74.), — pludināmā koku materiāla īpašnieki, kuŗiem, kā to Kr. Senāts uzsver, jāatlīdzina ik katrs ar pludināšanu izsauktais zaudējums, pilnīgi neatkarīgi no tā, vai materiālu īpašnieki pie tam pielaiduši kādu neuzmanību vai nolaidību, jo viņi iegūst pludināšanas operācijas peļņu, kādēļ viņiem jānes arī šo operāciju saistītie, citām personām nodarītie zaudējumi; 3) ka no pievestā principa tomēr nemaz neizriet, ka par cēlušamies zaudējumiem pie koku pludināšanas atbildētu vienīgi koku materiālu īpašnieki, pēc vispārēja principa atbildība par zaudējumu atlīdzību gulstas uz katru, kas tos izdarījis ar savu darbību vai nolaidību (priv. lik. 3444. p.), un nav nekāda pamata pieņemt, ka šis princips nebūtu piemērojams priv. lik. 1016. p. paredzētā gadījumā (pie koku pludināšanas); koku materiālu īpašnieku atlīdzības atzīšanu par visiem zaudējumiem, kuŗi cēlušies no pludināšanas, likums atradis par vajadzīgu, lai pilnīgi nodrošinātu piekrastu īpašniekus, kuŗi bieži nesajemtu atlīdzību par zaudējumiem, ja par tiem atbildētu tikai materiālu pludinātāji šā vārda šaurā nozīmē, kuŗi tehniski izdara pludināšanu; koku materiālu īpašnieku vaina šinī jautājumā tādēļ arī nespēlē lomu, un viņiem tādēļ arī jāatlīdzina visi zaudējumi, ja arī viņi paši nemaz nebūtu vainojami neuzmanībā vai nolaidībā, bet tādu būtu pielaidušas citas personas, to starpā pludinātāji šaurā vārda nozīmē; bet pēdējo atbildība tādos gadījumos protams neatkrit, bet viņiem uz vispārēja pamata jāatbild blakus materiālu īpašniekiem, ja tikai pierādīts, ka tieši viņu darbība vai nolaidība izsaukusi zaudējumus; nekāds cits princips nav izlobams arī no satiksmes ministra

1921. g. 21. februārī izdotiem pludināšanas noteikumiem par Gaujas upi un viņas pietekām („Vald. Vēstn.” № 46.), kas tikai atkārtoti priv. lik. 1016. pantā minēto koku materiālu īpašnieku atbildību par nodarītiem zaudējumiem pie pludināšanas plosītos (16. §) attiecībā uz valēju koku pludināšanu (par kuru iet runa konkrētā gadījumā), minētie noteikumi, kā to aizrāda pati kasācijas sūdzības iesniedzēja, nesatur nekādas normas; 4) ka konkrētā lieta apgabaltiesa, pievienojoties miertiesas sprieduma motīviem, atzinusi par pierādītu, ka prasītājam zaudējumi (krasta un gana ceļā izārdīšana) cēlušies taisni pateicoties atbildētājas darbībai, jo atbildētāja, neskatoties uz prasītāja protestu, ierīkojusi koku sastrēguma likvidēšanai noveceļu pār prasītāja krastu, kuru līdz ar ganu ceļu koki, atsizdamies pret krastu, sabojājuši; bez tam atbildētājas strādnieki, pēc apgabaltiesas konstatējuma, nocirtuši 4 bērzus un vienu priedi, kuri līdz aizpludināti kokiem; ievērojot šādus apgabaltiesas konstatētos lietas apstākļus, viņa, saskaņā ar augšā sacīto, rīkojusies pilnīgi pareizi, atzīstot prasītāja tiesību vērst savu prasību par zaudējumu atlīdzību pret atbildētāju; 5) ka tāpat apgabaltiesa pareizi atzinusi, ka šajā lietā neiet runa par zaudējumiem, kuri tikai vēl stāv priekšā un kuri prasītājam dotu tikai tiesību prasīt nodrošinājumu, bet gan par tādējiem, kuri jau notikuši un tādēļ prasītājam dod tiesību uz atlīdzību (priv. lik. 3436. pants), šīn gadījumā, ka pareizi atzinusi apgabaltiesa, prasītāja mājas krasts ir jau izpostīts un zaudējumi jau nodarīti, kādēļ prasītāja tiesība uz atlīdzību nav noliedzama; šo slēdzienu nevar grozīt tas apstāklis, ka prasītājs šīn gadījumā prasa no atbildētāja tādu summu, kādu izmaksās nopostīta krasta daļas atjaunošana, jo caur to prasība — šajā daļā — pretēji kasācijas sūdzības iesniedzējas domām, nepārvēršas par prasību dēļ nākotnē sagaidāmo zaudējumu atlīdzības; šī nākotnē no prasītāja izmaksājamā naudas summa nosaka tikai tā zaudējuma apmēru, kas jau noticis, jo konkrētā gadījumā caur krasta un ceļa sabojāšanu neapšaubāmi jau samazināta cietuša skaidrā manta, kādēļ prasītāja zaudējums kvalificējams kā daļam

emergens priv. lik. 3437. panta nozīmē; 6) atbildētāja zemākās instancēs apgalvojusi, ka koki, kurus nocirtuši viņas strādnieki, auguši tauvas joslā, lai gan pēc priv. lik. 1028. p. šī josla bijusi atstājama brīva, neapsēta un neapstādīta; šie koki, pēc atbildētājas apgalvojuma, bijuši iegāzušies upē, iespiedušies balķos, aizsprostojot balķiem ceļu, un pēdējie bijuši atbrīvojami tikai nocērtot minētos kokus; tādā kārtā, pēc atbildētājas aizrādījuma, tauvas joslas apaugšana ar kokiem un šo koku iegāšanās upē bijusi pa daļai par cēloni upes krasta izskalošanai, kādēļ prasība arī aiz šī iemesla neesot apmierināma; tomēr atbildētāja minētā apgalvojuma (kā koki auguši tauvas joslā) apstiprināšanai atsaukusies viemīgi uz to, it kā prasītāja to neapstrīdot, kas ar lietas apstākļiem nesaskan, jo prasītājs šo atbildētājas apgalvojumu noteikti apstrīdējis; tādus apstākļus nevar novest pie apgabaltiesas sprieduma atcelšanas tas apstāklis, ka viņa nav sevišķi apspriedusi šo atbildētājas ne ar kādiem pierādījumiem neapstiprināto apgalvojumu; 7) ka jautājumam par to, vai prasītāja pieprasītie izdevumi pie prasības nodrošināšanas izvešanas bija piespriežami vienīgi nodevas veidā par lietas vešanu vai arī tie varēja sastādīt atsevišķo prasības posteni, nav nekādas praktiskas nozīmes, kādēļ Senāts atzīst par lieku pie šī jautājuma apstāties; 8) ka atlīdzības piespriešana prasītājam par lietas vešanu 50 Ls pārsniedzošā summā nemaz nerunā pretim likumam (ievērojot miertiesas kompetences paaugstināšanu līdz 1000 Ls); 9) ka tādā kārtā atbildētājas kasācijas sūdzība atraidāma, Senāts nolēmj: Rīgas ostas kuģniecības biedrības enkurnieku sekcijas pilnvarnieka zv. adv. pal. Krievija kasācijas sūdzību uz CPN 283. (186.) panta pamata atstāt bez ievēribas.

130. 1930. g. 10. decembrī. Spiestuves A/S „Salamandra” pilnvarnieka zv. adv. P. Nikanorova lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Jekaba Hofmana prasībā pret spiestuves A/S „Salamandra”. (L. № 1325.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa apmierinājusi prasību aiz tā iemesla: a) ka prasītājs par savu izstāšanos no s-bas „Farn Folk” ir paziņojis Iekšlietu ministrijas preses un biedrību nodaļai vēl pirms strīda stāvošā vekseļa izdošanas; b) ka tādēļ prasītājs neathbild par s-bas „Farn - Folk” 1926. g. 15. septembrī izdoto vekseli, jo šai laikā prasītājs sabiedrības sastāvā vairs nav atradies; 2) ka tādā kārtā apgabaltiesa, atsvabinot prasītāju no atbildības par sabiedrības vekseli, iziet no tā, ka reģistrācijai Iekšlietu ministrijā piešķirama tā pati nozīme, kā tirdzniecības sabiedrību reģistrācijai pilsētas valdē, kādēļ sabiedrības biedra paziņojums Iekšlietu ministrijas reģistriem par izstāšanos no sabiedrības būtu, pēc apgabaltiesas domām, pietiekošs biedra atsvabināšanai no atbildības par sabiedrības parādiem, kuri cēlušies pēc viņa izstāšanās; 3) ka tomēr, kā to Senāts jau paskaidrojis savā sprieduma analogiskā lietā (1929. g. 13. decembra spriedums J. Hofmaņa lietā ar A/S „Salamandra” № 861), izdevniecības sabiedrības reģistrācija Iekšlietu ministrijā nevar atvietot vietas, kā tirdzniecības sabiedrības, pieteikšanu pilsētas pašvaldības tirdzniecības nodaļā un sabiedrības ieviešanu firmu sarakstā; tamlīdz arī sabiedrības biedra paziņojums Iekšlietu ministrijas reģistram par izstāšanos no sabiedrības pats par sevi vien nevar atsvabināt biedri no atbildības par sabiedrības parādiem, kuri cēlušies pēc viņa izstāšanās, ja viņš par izstāšanos nav paziņojis tirdzniecības nodaļas firmu reģistram; piešķirot paziņojumam Iekšlietu ministrijas reģistram tādu pat nozīmi, kā paziņojumam tirdzniecības nodaļas firmu reģistram, apgabaltiesa ir pielaidusi savā spriedumā motivēšanas nepareizību; 4) ka tādā kārtā apgabaltiesa, pielaižot savā spriedumā motivēšanas nepareizību, ir pārkāpusi CPN 196. (142) p., kādēļ tās spriedums nav atstājams spēkā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 7. novembra spriedumu CPN 181. (129.) un 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai apgabaltiesai citā tiesnešu sastāvā.

131. 1930. g. 24. septembrī. Augusta Ritterberga pilnv. pr. adv. J. Dona

lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas lēmumu par naudas soda sadalīšanu starp Simona Gersona kreditoriem lietā.

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa, pievienojoties mirttiesneša motīviem, atstājusi blakus sūdzību bez ievēribas aiz tā iemesla: a) ka pirms 15. XI 28. g. un 19. II 29. g. ūtrupēm blakus sūdzētājs ir gan atsaucies uz savas prasības priekšrocību īres parādā, bet nav pieteicis likumīgās aizturēšanas tiesības uz sava īrnieka Gersona kustamu mantu; b) ka īres parāds pats par sevi nebauda priekšrocību naudas sadalīšanā; 2) ka izīrētājam, lai paturētu no aizturēšanas tiesībām izrietošu separācijas tiesību īrnieka speciālā konkursā, gan jārealizē tā ar aizturēšanas tiesību pieteikšanu tiesu izpildītājam pirms mantu pārdošanas ūtrupē (Sen. spried. 24/351); bet konkrētā gadījumā blakus sūdzētājs ar vārdiem „lūdzu dot manai prasībai par īres naudu priekšrocību taisni kā īres prasībai” ar to pašu pēc būtības ir gan pieteicis aizturēšanas tiesības, kaut gan formas ziņā viņš nav lietojis pareizo vārdu „aizturēšanas tiesības”; ievērojot šādu paziņojumu, pārējiem kreditoriem un trešam personām ir darīts zināms, ka blakus sūdzētājam ir īres prasība, kuru viņš domā izvest atsevišķi; neapsverot šī pieteikuma isto nozīmi, tiesa ir pielaidusi motivēšanas nepilnību; 3) ka tādā kārtā, pielaižot savā lēmumā motivēšanas nepilnību, apgabaltiesa ir pārkāpusi CPN 181. (129.) un 196. (142.) p., kādēļ tās lēmums nav uzturams spēkā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 23. oktobra lēmumu CPN 181. (129.), 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un nodot lietu tai pašai apgabaltiesai izlemšanai no jauna citā sastāvā.

132. 1930. g. 30. aprīlī. Friča Laiviņa pilnvarnieka zv. adv. A. Vichmaņa lūgums atcelt Tiesu palātas lēmumu Spriča Šverna nekustama īpašuma pārdošanas lietā. (L. № 1360.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konradi.

Nemot vērā: 1) ka Senāta CKD jau paskaidrojis (1924. g. spried. № 452): a) ka no vienas puses, ar izsoli kā atsavināšanas

aktu izsolē pārdotais imobils izgājis no iepriekšējā īpašnieka mantības (priv. lik. 3964. p.), gan zem rezolūtiva nosacījuma, ja pircējs nesamaksātu noteiktā laikā pirkšanas summas atlikumu; līdz tam laikam, kad pircējam vēl ir tiesība un iespējams atlikumu samaksāt, šāds rezolūtivais nosacījums iestāties nevar un pēdējais vispār un galīgi tiek izslēgts ar to momentu, kad pircējs patiesi pirkšanas summas atlikumu iemaksājis; šai gadījumā jau galīgi noskaidrots, ka pārdotais izsolē imobils izgājis no iepriekšēja īpašnieka mantības (priv. lik. 3174. p.), un b) ka no otras puses pārdotā imobiļa apstiprināšanu uz ieguvēja vārda tomēr var novērstas apstākļi, ka pēc notikušās izsoles parāds, dēļ kuŗa imobils ticis pārdots izsolē, ticis segts, ja pie tam noskaidrots, ka parāda segšanas momentā imobils jau no jauna pārgājis iepriekšējā īpašnieka mantībā, t. i. ja izsole būtu atzīta par nenotikušu, kas savukārt varētu notikt tikai tad, ja ieguvējs noteiktā laikā un līdz attiecīgā tiesas lēmuma taisīšanai nav iemaksājis pirkšanas summas atlikumu (priv. lik. 3968. p.); 2) ka konkrētā lietā parādnieka Sprīča Šverna imobils ticis pārdots izsolē 1929. g. 10. janvārī Fricim Laiviņam (kasācijas sūdzības iesniedzējam, bet ņemot vērā, ka imobila nosolītājs nebija termiņā iemaksājis attiecīgas summas, šī izsole ar Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 9. aprīļa lēmumu atzīta par nenotikušu (par ko, pretēji kasācijas sūdzības iesniedzēja aizradījumam, tieši minēts tiesas rezolūcijā, bet nevis lēmuma motīvos), bet imobils nolikts otrreizējā publiskā izsolē saskaņā ar priv. lik. 3968. pantu; 3) ka tādā kārtā (saskaņā ar augšā pievestiem Senāta paskaidrojumiem) jāatzīst, ka 1929. g. 9. aprīlī imobils no jauna bija pārgājis iepriekšējā īpašnieka (Sprīča Šverna) mantībā, kuŗam tādēļ bija neapšaubāma tiesība, samaksājot parādu, dēļ kuŗa imobils ticis pārdots pirmā izsolē, ar to novērst otro izsoli, kā arī pirmā izsolē pārdotā imobila apstiprināšanu uz ieguvēja Laiviņa vārdu (kas pirkšanas summas atlikumu iemaksājis tikai pēc apgabaltiesas 1929. g. aprīļa lēmuma, un proti 1929. g. 1. augustā); 4) ka tādos apstākļos Tiesu palāta rīkojusies pil-

nīgi pareizi, atstājot bez ievēribas Laiviņa pārsūdzību par apgabaltiesas 1929. gada 10. septembra lēmumu, ar kuŗu Laiviņa lūgums apstiprināt imobiļu uz viņa vārdu atraidīts uz tā pamata, ka parādnieks Šverns savu parādu piedzinējam bija samaksājis (1929. g. 10. augustā); tam apstāklim, vai Šverns parādu samaksājis pirms vai pēc pirkšanas summas iemaksas no Laiviņa puses, un vai Šverns, samaksājot parādu, zinājis par pirkšanas summas atlikuma iemaksu no Laiviņa puses, nav, saskaņā ar augšā sacīto, nozīmes, jo Šverna tiesība segt parādu būtu atkritusi tikai tad, ja imobils uz otrās izsoles pamata no jauna būtu izgājis no viņa mantības (kas konkrētā gadījumā nav noticis); tādos apstākļos Tiesu palātai nebija nekādas vajadzības nopratināt Laiviņa uzdoto liecinieku, lai pierādītu, ka Šverns zinājis par naudas iemaksu no Laiviņa puses; 5) ka jautājums par to, vai pēc parāda segšanas no Šverna puses, otro izsoli varējis atcelt tiesu izpildītājs vai tikai tiesa ar atsevišķu lēmumu (kā apgalvo kasācijas sūdzības iesniedzējs), Senātā nav apspriežams, ka priekš lietas tagadējā viņas stāvokli nenozīmīgs, jo Tiesu palātai sakarā ar Laiviņa lūgumu un viņa pārsūdzību bija jāizšķir vienīgi jautājums par to, vai — pēc parāda segšanas no Šverna puses — vēl pastāv Laiviņa tiesība prasīt imobila apstiprināšanu uz viņa vārdu, kādu jautājumu Tiesu palāta, saskaņā ar izteikto, izšķirusi pareizi noraidošā ziņā; 6) ka tādā kārtā Laiviņa kasācijas sūdzība ka nepamatota atraidāma, Senāts nolēma; Fricē Laiviņa pilnvarnieka zv. adv. Vichmaņa kasācijas sūdzību uz CPN 793. p. pamata atstāt bez ievēribas.

133. 1930. g. 12. decembrī. Jāņa Viksnies lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Jāņa Viksnies prasībā pret Karlini Bīteniek. (L. № 1381.)

Sēdi vada priekšsēdētāis senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konradi.

Ņemot vērā: 1) ka apgabaltiesa atraidījusi prasību, kuŗa prasītājs, atsaucoties uz atbildētājas izdoto solījumu, lūdz uzlikt viņai par pienākumu atdot viņam atbildētājas vīra glabāšanā nodotās divas govīs resp. piedzīt no atbildētājas govju vērtību;

2) ka, pretēji apgabaltiesas domām, no priv. lik. 8., 11. un 12. pantiem, uz kuriem apgabaltiesa pamatojusi savu spriedumu, nemaz neizriet, ka sievai būtu tiesība apstrīdēt saistību, kuŗu viņa uzņēmusies bez vīra piekrišanas; izņemot likumā paredzētos gadījumos (sk. piem., priv. lik. 29. p.) precēta sieviete nav ierobežota savā personīgā rīcības spējā, kādēļ viņa patstāvīgi var slēgt juridiskus darījumus; ja šādi darījumi aizskar vīra pārvaldīšanas un lietošanas tiesības, tad tikai vīrs, bet nevis arī sieva, kuŗa darījumu noslēgusi, to varētu apstrīdēt (sk. arī Sen. CKD 27./42.); 3) ka tādā kārtā apgabaltiesa, atraidot prasību uz pievestā pamata, pielaidusi sprieduma motīvu nepareizību, ar to pārkāpjot CPN 181., 196. (129., 142.) p., kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 3. decembra spriedumu CPN 181., 196. (129., 142.) pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāva.

134. 1930. g. 10. decembrī. Juŗa Saulīša mant. masas lūgums atcelt Jelgavas apgabaltiesas spriedumu Ābrāma Feldruna prasībā pret Juri Saulīti. (L. № 1385.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors O. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka apgabaltiesa, apstiprinot mirttiesneša spriedumu, apmierinājusi prasību aiz tā iemesla: a) ka prasību pierāda lietā iesniegtais vekselis, kuŗa samaksa nav pierādīta ar lietā iesniegto vēstuli un 1929. g. 15. marta kvīti; b) ka vekselparāda atspēkošanai uzdotie liecinieki nav pratināmi, jo nav noskaidrots, uz kuŗu no diviem atbildētāja vekseliem var attiekties ar nopratināšanu konstatējamie apstākļi; 2) ka vekselīkums (33. p.) aizsargā tikai labticīgo vekselprasītāju un tādēļ tiesa nevar atteikties no pierādījumu (to starpā arī liecinieku liecību) pārbaudīšanas, kuŗi uzdoti vekselīturētāja mala fides pierādīšanai (Senāta spried. 28./572.); vekselā samaksas fakts ar lieciniekiem gan nav pierādāms arī Latvijā nē (Senāta spried. 27./726.); tomēr tas apstākļis, ka prasītājs atzinis, ka viņam nav prasījuma pēc vekselā, gan būtu pierādāms, un šī fakta novērtēšana atkarājas no tiesas (sk.

Senāta spried. 27./390.), atbildētāja taisni apgalvo, ka prasītājs atzinis, ka viņam nav prasījuma pēc vekselā, jo apsollījis vekseli, kā jau reizi samaksātu, atdot atpakaļ; taisni par šiem apstākļiem atbildētāja uzdevusi lieciniekus Mitrevicu un Sesku; nenopratinot šos lieciniekus tiesa ir pārkāpusi CPN 102. (81.) pantu; 3) ka tiesa gan atsaucas savā spriedumā uz to apstākli, ka liecinieki nav pratināmi tādēļ, ka nav noskaidrots, uz kādu vekseli var attiekties liecinieku liecības; šai ziņā tiesa savu aizrādījumu, ka esot 2 vekseli, taisījusi no sevis, bez prasītāja paskaidrojuma; atbildētāja taisni apgalvo, ka liecinieki pierādīs, ka atkritis prasījums pēc strīdus vekselā; par to, uz kuŗu no diviem tiesas minētiem vekseliem attiecas liecinieku liecības, tiesa varētu spriest vienīgi pēc liecinieku nopratināšanas; konstatējot, ka paliek nenoskaidrots, kuŗu no vekseliem prasītājs apņēmis atdot un tomēr atsakoties taisni šo apstākli noskaidrot, tiesa pielaidusi lietas apstākļu noskaidrošanas un motivēšanas nepilnību; 4) ka tādā kārtā pielaižot savā spriedumā lietas apstākļu noskaidrošanas un motivēšanas nepilnību, apgabaltiesa ir pārkāpusi CPN 102., 181., 196. p., kādēļ tas spriedums nav uzturams spēkā, Senāts nolēmj: Jelgavas apgabaltiesas 1929. g. 10. decembra spriedumu CPN 102. (61.), 181. (129.) un 196. (142.) p. pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot izspriešanai no jauna tai pašai apgabaltiesai citā tiesnešu sastāvā.

135. 1930. g. 12. decembrī. Krista Jātnieka lūgums atcelt Jelgavas apgabaltiesas spriedumu Friča Čačes prasībā pret Kristu Jātnieku. (L. № 1388.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka prasītājs lūdz piedzīt viņam par labu no atbildētāja Ls 120, kuŗus viņš, prasītājs, pēc viņa mātes nāves, kā pēdējās mantinieks, samaksājis atbildētājam par izdarītiem kalēja darbiem; vēlāk tomēr izrādījies, ka pati prasītāja māte atbildētājam visu darba algu jau bijusi samaksājusi, pilnīgi ar viņu norēķinoties; 2) ka tādā kārtā prasītājs konkrētā gadījumā cēlis priv. lik. 3680.—3702. p. paredzēto *condictio indebiti*, kādēļ jāatzīst, ka

apgabaltiesa, izspriežot šo lietu uz priv. lik. 3734. panta pamata, šo likumu pārkāpusi, jo — noteikumi par tā atprasījumu, ar ko otrs ledzivojies, piemērojami tikai subsidāri, ja nevar celt nevienu no priv. lik. 3680.—3733. p. aprādītām prasībām (sk. Cvingmaņa spried. krāj. III. № 382; Erdman, System, IV § 360, piez. 4); 3) ka tādēļ apgabaltiesai jāautājuma par pierādījuma smaguma sadalīšanu bija jāvadas no priv. lik. 3700. panta noteikumiem, pēc kuriem pierādīt, ka izpildījums izdarīts bez likumīga pamata, piekrist prasītājam; šis likuma noteikums, no kura izņemti tikai 3701. p. minētie gadījumi, pamatojas uz prezumcijas, ka vispārīgi neviens nemaksā neeksistējošus parādus (kā tas izteikts 3071. p. avotā — L. 25 pr. D. de probat., XII); 3) kādēļ arī prasītājam katrā atsevišķā gadījumā šī prezumcija jāapgāž; 4) ka konkrētā lietā apgabaltiesa nav konstatējusi, ka prasītājs būtu izpildījis 3700. panta noteikumus, bet, pilnīgi pretrunā ar šo likumu, uzlikusi atbildētājam pienākumu pierādīt viņa iebildumu, ka minētos Ls 120 viņš saņēmis par kalēju darbiem, kurus viņš izdarījis priekš paša prasītāja, bet nevis priekš viņa mātes; tādā kārtā apgabaltiesa konkrētā lietā nepareizi sadalījusi starp prāvniekiem pierādījumu smagumu, ar to pārkāpjot priv. lik. 3700., CPN 102. (81.) pantus; 5) ka minēto likumu pārkāpumu dēļ apgabaltiesas spriedums nav atstājams spēkā, Senāts nolēma: Jelgavas apgabaltiesas 1929. gada 28. decembra spriedumu atcelt priv. lik. 3734., 3700. p., CPN 102. (81.) pantu pārkāpumu dēļ un lietu nodot apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

136. 1930. g. 12. decembrī. Atta Joža lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Vasilija Kustikova prasībā pret Atti Jozi un prasītāja Vasilija Kustikova pilnvarnieka zv. adv. A. Bočagova paskaidrojums. (L. № 1393.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Senāts atrod: 1929. g. 7. maijā miertiesnesim iesniegtā prasības lūgumā prasītājs paskaidrojis, ka 1927. g. 13. jūlijā Rīgas policija izlikusi prasītāju no viņa ieņemtā dzi-

vokļa; šī izlikšana notikusi uz sprieduma iepriekšējas izpildīšanas pamata, kurā tikusi pielaista ar Rīgas pils. 2. rajona īres valdes 1927. g. 24. maija spriedumu, ar kuru tikusi apmierināta nama īpašnieka Kārļa Bodnieka prasība pret tagadējo prasītāju par izlikšanu no minētā dzīvokļa uz lik. par telpu īri 32. p. 7. punkta pamata. Pie lietas caurskatīšanas Rīgas apgabaltiesā īres valdes spriedums ticis atcelts un prasība atraidīta. Tomēr tagadējais prasītājs savu agrāko dzīvokli jau nevarējis lietot, jo nama īpašnieks Bodnieks pārdevis namu tagadējam atbildētājam Jozim, kurš atteicies dzīvokli labprātīgi nodot tagadējam prasītājam. Pēdējais bijis spiests celt prasību par izpildītā sprieduma atgriešanu un 1928. g. 28. septembrī Rīgas apgabaltiesa apstiprinājusi īres valdes 1928. gada 18. jūlija spriedumu, ar kuru ticis nospriests: „pielaižot izpildītā sprieduma atgriešanu, ielikt Vasiliju Kustikovu ar visām mantām un no viņa atkarīgām personām atpakaļ dzīvokli № 1 atbildētāja Jozis namā”. Tomēr arī pēc šī sprieduma tagadējam prasītājam neizdevies savu dzīvokli dabūt atpakaļ, jo dzīvoklis bijis izīrēts kādai trešai personai. Aiz pievestiem iemesliem tagadējais prasītājs bez jebkāda pamata zaudējis savu agrāko dzīvokli un tā kā īres līgums par minēto dzīvokli laužts atbildētāja vainas dēļ, tad pēdējam jāatbildina prasītājam visi nodarītie zaudējumi, kuri šim gadījumā prasītājam esot cēlušies Ls 907,50 apmērā. Šo summu prasītājs tādēļ arī lūdzis piespriest viņam par labu no atbildētāja.

Miertiesnesis prasību atraidījis, bet apgabaltiesa ar savu 1929. g. 21. novembra spriedumu, atceļot miertiesneša spriedumu, prasību apmierinājusi Ls 208.— apmērā: savu spriedumu apgabaltiesa pamatojusi uz to faktu, ka atbildētājs neesot izpildījis apgabaltiesas 1928. g. 18. jūlija spriedumu, ar kuru viņam uzlikts par pienākumu ielikt prasītāju atpakaļ dzīvokli.

Atbildētāja par spriedumu iesniegtā kašācijas sūdzība pelna ievēribu.

Prasītājs savu prasību pamatojis uz lik. par telpu īri 27. p., kurā izteikts, pretēji līdz tam pastāvošam principam, ka „Kauf bricht nicht Miete” atceļot tādā kārtā attiecībā uz īres līgumiem priv. lik.

4126. p. noteikumu, pēc kuŗa agrākā namsaimnieka noslēgtie īres līgumi, ja tie nebija koroborēti, jaunam namsaimniekam nebija saistoši. Bet no pievestā 27. p. nevar taisīt slēdzienu, ka gadījumā, ja agrākais namīpašnieks nepareizā kārtībā panācis kāda īrnieka izlikšanu (dotā gadījumā uz vēlāk atceltā īres valdes sprieduma, kas bija padots iepriekšējai izpildīšanai), jaunam, labticīgam namīpašniekam būtu jāatlīdzina zaudējumus, kuŗi šim īrniekam cēlušies pateicoties izlikšanai; tāds slēdziens runātu pretim priv. lik. 3444. p., pēc kuŗa katram jāatbild tikai par savu darbību vai nolaidību, pie kam pienākums atdzināt zaudējumus pāriet tikai uz vainīgā mantiniekiem (priv. lik. 3448. p.). Tādā kārtā apspriežama gadījumā 27. pantam attiecībā uz jauno namsaimnieku ir tā nozīme, ka viņam jāreķinās ar tā īrnieka īres līgumu, kuŗš imobila pārejas laikā ieņem strīdā esošo dzīvokli; šo īrnieku aizsargā lik. par telpu īri un jaunais namsaimnieks viņus varētu izlikt tikai lik. par telpu īri paredzētos gadījumos. Bet viņam nevar uzlikt par pienākumu ievērot tanī pašā laikā arī agrāko namsaimnieka īres līgumu ar nepareizi izlikto īrnieku, jo ievērot abus šos līgumus jaunais namsaimnieks acīmredzot nevar; agrākais īrnieks tādēļ var vienīgi griezties ar zaudējumu prasību pret agrāko namsaimnieku, kas viņam ar savu nepareizo rīcību šādus zaudējumus izdarījis.

Sakarā ar izteikto apgabaltiesas lēmumam par tagadējā prasītāja atpakaļ lielikšanu, kāds lēmums taisīts arī pret tagadējo atbildētāju, pret pēdējo ir tikai tā nozīme, ka viņam jāierada šis dzīvoklis tagadējam prasītājam, ja to jaunais dzīvokļa īrnieks būtu atbrīvojis. Tāds stāvoklis konkrētā gadījumā nav iestājies, pie kam prasītājs pat neapgalvo, ka atbildētājam būtu bijusi kaut kāda iespēja no savas puses atbrīvot dzīvokli priekš prasītāja, kuŗu tagad ieņem trešā persona ar visām likumā par telpu īri paredzētām tiesībām un garantijām.

Tādā kārtā apgabaltiesa, uzliekot atbildētājam pienākumu atdzināt zaudējumus, kuŗi prasītājam cēlušies pateicoties viņa izlikšanai uz agrākā namsaimnieka celtās prasības pamata, pārkāpusi priv. lik. 344. p., lik. par telpu īri 27. pantu, kādēļ vi-

tas spriedums nav atstājams spēkā aiz pievestiem iemesliem un neielaižoties citu kā sācījas sūdzībā minēto sprieduma atcelšanas iemeslu pārbaudīšanā, Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 21. novembra spriedumu atcelt priv. lik. 3444. p., lik. par telpu īri 27. panta pārkāpumu dēļ un lietu nodot apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

137. 1930. g. 26. septembrī. Teofiles Oļsens, dziim. Jakobsons, lūgums atcelt Liepājas apgabaltiesas lēmumu Teofilis Oļsens un Hanas Michelsons blakus sūdzībā un pirkšanas-pārdošanas līguma koroborācijas noraidīšanas lietā. (L. № 1404.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Komrādi.

Nemot vērā: 1) ka saskaņā ar 1928. g. 6. jūnija lik. par nekustamas mantas atsavināšanu (lik. kr. 129. num.) 19. pantu, nekustamas mantas pieauguma nodokli, izņemot 18. p. paredzētos gadījumos un lietas, kuras izšķiramas tiesā, aprēķina un iekasē notāri, sastādot vai apliecinot aktus par mantas pāreju; saskaņā ar 23. pantu uzraudzība par pareizu nodokļu aprēķināšanu un nomaksu piekrīt nodokļu departamentam; 2) ka tādā kārtā zemes grāmatu nodaļas priekšniekam attiecībā uz vērtības pieauguma nodokļa aprēķināšanu nekādas uzraudzības funkcijas nepieder, bet viņam gan tikai jāpiesūta nodokļu departamentam 23. pantā paredzētais pārskats; 3) ka sakarā ar teikto, likuma 22. pants, pēc kuŗa aktus vai tiesas spriedumus, par kuŗiem nav samaksāts pienācīgs vērtības pieauguma nodoklis, neievēd zemes grāmatu nodaļas reģistrā, iztulkojams tikai tai ziņā, ka zemes grāmatu nodaļas priekšniekam pie akta koroborēšanas nav vis jāpārbauda notāra taisītais vērtības pieauguma nodokļa aprēķins, bet tikai jāpārlicinās par to, vai nodoklis notāra aprēķinātā apmērā samaksāts resp. par to, vai šis nodoklis, pēc notāra atzinuma, vispār nebija maksājams; visas šai ziņā eventuēli pieļautās notāra nepareizības jānovērš nevis zemes grāmatu nodaļas priekšniekam, bet gan tikai nodokļu departamentam, kuŗam šai ziņā vienīgi piekrīt uzraudzība par notāra rīcību; 4) ka, pretēji apgabaltiesas

domām, pie cita uzskata nevar nākt arī uz Notār. nolik. pamata, ja šā nolik. 285¹. p. (1928. g. 6. jūn. lik. red.) pilnīgi saskan ar augšā pievesto redzes stāvokli; 5) ka tādā kārtā apgabaltiesa, atzīstot, ka zemes grāmatu nodalās priekšniekam piekrit pārbaušanas funkcijas arī jautājuma par to, vai konkrētā gadījumā vērtības pieauguma nodoklis no līguma slēdzējiem vispār ņemams, pārkāpusi 1928. g. 6. jūn. lik. 19., 22., 23. p. Notār. nolik. 285¹. p., kādēļ viņas spriedums atceļams, neieļaujoties citu kasācijas sūdzība pievesto apgabaltiesas sprieduma atceļšanas iemeslu pārbaudīšanā. Senāts nolēmj: Liepājas apgabaltiesas 1929. g. 17./19. decembra lēmumu 1928. g. 6. jūn. likuma par nekustamas mantas atsavināšanu 18., 22., 23. pantu, Notār. nolik. 285¹. pantu pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

138. 1930. g. 28. novembrī, Daugavgrīvas artilērijas lūgums atcelt Rīgas apgabaltiesas spriedumu Daugavgrīvas artilērijas prasībā pret Ādolfu Vīru. (L. № 1419.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konradi.

Senāts atrod: Daugavgrīvas artilērijas komandieris pulkvedis Rīsiņš lūdz pieprasīst no atbildētāja Ls 219.43 ar % artilērijas virsnieku klubam par labu uz tā pamata, ka atbildētājs, kā kluba buļetes pārdevējs, nolaidīgi glabājis viņam uzticētās kluba preces, kādēļ gājīšas zuduma kluba preces par minēto summu.

Apgabaltiesa, atsaucoties uz Kara ministra 1925. g. 20. pavēles 21. § pielikuma 3. p. „b” punktu, prasību atraidījusi, ņākot pie slēdziena, ka saskaņā ar pievesto pavēli tiesība sūdzēt un atbildēt tiesā par kluba zaudējumiem pieder virsnieku klubam, bet ne pulka komandierim.

Prasītājas kasācijas sūdzība pelna ievēribu.

Pretēji apgabaltiesas domām, Kara ministra 1925. g. 20. pavēles 21. § pielikuma 3. p. „b” punkts, pēc kuŗa virsnieku klubam ir tiesība sūdzēt un atbildēt tiesā, nemaz vēl neizšķir jautājumu par to, kas šo klubu reprezentē tiesā; tādēļ uz šā panta pamata apgabaltiesa nevarēja atzīt, ka kluba vārdā nevarētu uzstāties pulka

komandieris. Pretēji apgabaltiesas domām, taisni pulka komandieris atzīstams par kluba pārstāvi tiesu iestādēs, kas izriet no Kara lik. kop. XX grām. 4. punkta, pēc kuŗa virsnieku klubs (офицерское собрание) atrodas tiešā attiecīgās armijas daļas priekšnieka rīcībā (ведение), tā tad taisni pulka komandiera rīcībā, ja — kā konkrētā gadījumā — klubs pastāv pie pulka; tas pats noteikums atkārtots minēta likuma 4. panta pielikuma 3. pantā, no kuŗa arī redzams, ka minētais priekšnieks ir kluba priekšsēdētājs. Arī augšā pievestās pavēles (kuŗas vispār, saskaņā ar 4. panta pielikuma 62. pantu, nedrīkst runāt pretim šā likuma noteikumiem, bet tos var tikai attīstīt un papildināt), 23. pants nosaka, ka pulka virsnieku klubs tieši padoš pulka komandierim, kāds noteikums tālāk attīstīts Kara ministra pavēles 25., 26. p., 29. p. piez., 41. p. „p” punktā; tā tad apgabaltiesa, ņākot pie slēdziena, ka pulka komandieris nevar reprezentēt tiesā virsnieku klubu, pielaidusī sprieduma motīvu nepareizību, kādēļ viņas spriedums atceļams CPN 181., 196. (129., 142.) p. pārkāpumu dēļ, nerunājot nemaz par to, ka apgabaltiesa arī no viņas viedokļa nevarēja prasību atraidīt pēc būtības, bet gan tikai izbeigt.

Aiz aprādītiem iemesliem Senāts nolēmj: Rīgas apgabaltiesas 1929. g. 12. decembra spriedumu atcelt CPN 181., 196. (129., 142.) pantu pārkāpumu dēļ un lietu nodot tai pašai apgabaltiesai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

139. 1930. g. 29. aprīlī, Rīgas tirgotāju bankas A/S pilnvarnieka zv. adv. B. Petkeviča un maksātnespējīgā Gerharda Raases konkursa valdes priekšsēdētāja zv. adv. B. Noltena lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu A/S „Rīgas tirgotāju banka” prasībā pret Gerhardu Raase, Miķeli Vilde, Arturu Vitkovski un Vilhelmines Vitkovski un Miķeļa Vildes u. c. paskaidrojums. (L. № 1422.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka prasītāja A/S „Rīgas Tirgotāju banka” savu prasību pamato uz CPN 1899. p. pielik. 6.—9. punktiem, saskaņā ar kuŗiem (7. p.) kreditoram esot

tiesība gada laikā no konkursa atklāšanas dienas celt prasību tiesā par darījuma atcelšanu, ar kuŗu parādnieks pirms konkursa atklāšanas atsavinājis konkursa masā iecīšo mantu, jo parādnieks rīkojies apzināti, kaitējot ar to kreditoriem un parādnieka kontrahents par to zinājis; 2) ka tomēr minētā 6.—9. punkti, tai starpā 7. p., tika atcelti ar to pašu 1916. g. 3. jūlija likumu (IX nodalīj.), uz kuŗu atsaukusies prasītāja; 3) ka, tā tad, pēc aprādītā 1916. g. 3. jūlija likuma spēkā nāksšanas, tiesība apstrīdēt darījumu, kuru pie aprādītiem apstākļiem noslēdzis parādnieks (kridars), pieder vienīgi konkursa valdei saskaņā ar CPN 1899. p. pielik. 11. p. (kas ar pievienoto 1916. g. 3. jūlija likumu netika atcelta) un 1916. g. 3. jūlija lik. X nodalīj. 2. p.; 4) ka par maksātnespējīgo Gerhardu Raaše nodibinātā konkursa valde tomēr aprādīto prasību dēļ runā stāvošā pirkšanas - pārdošanas līguma atcelšanas - nav cēlusi, bet aprobežojusies ar blakus intervenciju prasītājas pusē; šāda blakus intervencija būtu bijusi attaisnojama vienīgi uz to gadījumu, ja konkursa valde būtu rekinājusies ar varbūtējo regresprasījumu no tagadējo atbildētāju puses gadījumā, ja tagadējā prasība tiktu atraidīta; konkursa valde uz to tomēr nav aizrādījusi, konkrētā procesā konkursa valdes vieta drīzāki būtu bijusi — tīra procesuāla stāvokļa ziņā — tikai atbildētāja, maksātnespējīgā Raaše pusē, kuŗu kā kridaru konkursa valde atvieto jau tieši uz likuma pamata (CPN 28/21) p. un piez. (1803. p.) pie tā); 5) ka Gerharda Raaše lietā nodibinātā konkursa valde būtu varējusi glābt savu īsto procesuālo stāvokli un izvest tagadējā prasības lietā viņai uz CPN 1899. p. piel. II punkta un 1916. g. 3. jūlija lik. X nodal. 2. p. pamata piederošās tiesības apstrīdēt Gerharda Raaše noslēgto pirkšanas - pārdošanas līgumu tikai tad, ja viņa šai lietā būtu iestājusies kā principiāls intervents, t. i. ar patstāvīgām tiesībām CPN 665. p. paredzētā kārtībā; 6) ka tādā kārtā Tiesu palāta, atraidot tagadējo prasību, gaila slēdziena ziņā nav kasācijas sūdzībā minētos likumus pārkāpusi, kādēļ viņas kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senāts nolēmj: Rīgas Tirgotāju bankas A/S pilnvarnieka zv. adv. Petkoviča un

maksātnespējīgā Gerharda Raaše konkursa valdes priekšsēdētāja zv. adv. Nolteina kasācijas sūdzību uz CPN 793. p. pamata atstāt bez ievēribas.

140. 1930. g. 20. jūnijā. Rīgas apgabaltiesas 1930. g. 12. februāra lēmumu uzraudzības kārtībā Vilhelma Khumberga prasības lietā pret Idu Olav. (L. № 1471.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš.

Nemot vērā: 1) ka atbildētāja Ida Olav iesniegtā Rīgas apgabaltiesai 1930. g. 4. februārī lūgumā, aizrādot uz viņas Senātam iesniegto lūgumu par šīnī lietā 1923. gada 23. novembrī dotā un likumīgā spēkā nākušā sprieduma atcelšanu jaunatklājušos apstākļu dēļ — lūgusi šā sprieduma izpildīšanu apturēt līdz lietas caurskatišanai Senātā; 2) ka ar savu 1930. g. 12. februārī lēmumu tiesa arī nolēmusi minētā sprieduma izpildīšanu apturēt līdz lietas caurskatišanai Senātā; 3) ka minētais lēmums tieši runā pretim CPN 814°. pantam, pēc kuŗa lūguma iesniegšana par likumīgā spēkā gājušā sprieduma jaunu caurlūkošanu neaptur sprieduma izpildīšanu, kamēr nav noticis Senāta rīkojums par lietas caurskatišanu no jauna, kamdēļ Senāts nolēmj: aizrādīt Rīgas apgabaltiesas IV Civilnodaļai uz pieļauto nepareizību.

141. 1930. g. 29. aprīlī. Tieslietu ministrijas kooperatīvu revīzijas padomes lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu lietā par „Dārza Auglis” slēgšanu uz kooperatīvu revīzijas padomes ierosinājumu. (L. № 1497.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka pēc 1927. g. 16. jūnijā lik. par koop. sab. revīzijām (lik. krāj. 124. p.), 21. p., ja revīzija atklāj likumu vai statūtu pārkāpumus organizācijās 1. p. 7. p. „a”) kooperatīvu revīzijas padome var ierosināt to slēgšanu tiesas ceļā; saskaņā ar 1928. g. 12. aprīļa „Noteik. par koop. sab. etc. likvidāciju pēc slēgšanas ar tiesas lēmumu” (lik. krāj. 77. num.) 1. panta, koop. sabiedrību slēgšanas ierosinājumus skata cauri un izlemj apgabaltiesas reģistrācijas nodaļa; 2) ka par apgabaltiesas lēmumu pārsūdzēšanas kārtību nupat pievestie li-

kumi un noteikumi nerunā; tāpēc, pēc analoģijas (CPN II. (9.) p.), jāpiemēro 1919. g. 5. sept. noteikumu par koop. sab. etc. (lik. krāj. 126. num.) 7. p. 2. d. 2. teik., kāds paredz blakus sūdzēšanas kārtību par apgabaltiesas lēmumu, ar kuŗu lūgums dēļ koop. sabiedrības reģistrācijas tika atraidīts; 3) ka taisni tādu blakus sūdzību par apgabaltiesas 1929. g. 27. marta lēmumu bija iesniegusi arī koop. sabiedrības „Dārza Auglis“ likvidācijas komisija; no tā vien, ka šī pēdējā savā sūdzībā apgabaltiesas lēmumu bija apzīmējusi par „spriedumu“, nemaz neizriet, ka viņa būtu iesniegusi apelācijas sūdzību; pēc būtības nav nozīmes tam, kā sūdzētājs apzīmē pārsūdzēto tiesas rīkojumu (šī vārda visplašākā nozīmē) un kā viņš nosauc savu sūdzību; praktiskas sekas varēja rasties vienīgi tad, ja sūdzētājs nebūtu ievērojis tikai b) a) k u s sūdzībai paredzētos termiņus un kārtību, kamēr rīkojums būtu bijis jāpārsūdz ar apelāciju vai kasācijas sūdzību; runā stāvošā gadījumā likvidācijas komisija, pārsūdzot Tiesu palātai apgabaltiesas lēmumu, taisni ieturējusi CPN 785. p. paredzēto termiņu; 4) ka Tiesu palāta nemaz nav izspriedusi lietu it kā apelācijas sūdzības kārtībā, un vispār apelācijas kārtība nav runā stāvošā gadījumā piemērojama; ja Tiesu palāta vienkarši atcēlusi apgabaltiesas lēmumu, tad pats par sevi skaidrs, ka atkritis revīzijas padomes ierosinājums un ka kooperatīvs „Dārza Auglis“ nebūtu likvidējams piespiedu kārtībā ar 1928. g. 12. aprīļa noteikumu 2.—4. p. paredzētām sekām; 5) ka tādā kārtā atkrit revīzijas padomes paskaidrojumi viņas kasācijas sūdzības 1.—2. punktos; 6) ka pēc 1927. g. 16. jūnija likuma (lik. krāj. 124. num.) revīzijas rezultāts un sekas izpaužas divējādi, un proti: a) ja revidents atrod, ka nav ievērota statūtu noteikumi, vai ka nolaidīgās grāmatvedības dēļ revīzija nav pienācīgi izdarāma, tad revidents tikai sastāda protokolu un noteic laiku, kuŗā nepareizības novēršamas un grāmatas savaidams kārtībā (20. p.); b) ja, turpretim, revīzija atklāj kooperatīvās sabiedrības likumu vai statūtu pārkāpumu, tad revīzijas padome var ierosināt to slēgšanu tiesas ceļā (21. p.); 7) ka tādā kārtā Tiesu palātai šai lieta bija vispirms jāizšķir

jautājums par to, vai revīzijas padome konstatējusi tikai statūtu neievērošanu resp. nolaidīgu grāmatvedību vien, jeb vai arī tiešus likumu resp. statūtu pārkāpumus; 8) ka Tiesu palāta tomēr dibina savu lēmumu vienīgi uz to: a) ka neesot pierādīts, ka revīzijas padome būtu „pēc būtības“ izdarījusi darbības revīziju un tā būtu nākusi pie slēdziena, ka kooperatīva darbība „pēc būtības“ nesasniedz statūtos sprauto mērķi, un b) ka kooperatīvs jau pats 1929. g. 17. janvārī nolēmis stāties pie (labprātīgās) likvidācijas; 9) ka tādā kārtā Tiesu palāta nemaz nebija stājusies taisni pie pievesto divu jautājumu izšķiršanas, kuŗi tieši izvirzās no 1927. g. 16. jūnija likuma 20., 21. p.; 10) ka Tiesu palāta, nākot pie sava pirmā slēdziena, (augšā „a“ punkts) nav pēmusi vērā, ka viņas pašas citētā 1929. g. 17. janvāra koop. sabiedrības pilnsapulcē noskaidrojās, ka koop. sabiedrība faktiski pastāvēja tikai 1921. gadā un pa daļai arī 1922. g., bet pēc tam partraukusi savu darbību un galīgi izirusi, ka visas grāmatas un citi dokumenti atradušies pie valdes priekšsēdētāja Makalka, kuŗš 1923. g. izbraucis uz Krieviju, no kuŗas nav atgriezies, un nav zināms, kur atrodas grāmatas un dokumenti; 11) ka pēc 1919. g. 5. sept. noteik. par kooperatīvām sabiedrībām 27. p. 31. p. 4. pk. (sk. arī 46. p. 2. d.), valdei jāsasāda ne vēlāk kā 4 mēnešu laikā pēc operācijas gada beigām gada pārskats ar bilanci un peļņas un zaudējumu aprēķins, tā tad valdei kārtīgi jāved veikala grāmatas un tās jāslēdz katrā gadā un tāpat jāsasāuc kārtīgas pilnsapulces valdes darbības pārbaudīšanai un gada pārskata caurlūkošanai; 12) ka, ja nu, kā konstatē pati koop. sabiedrība un nodibinājis arī revidents un arī nenoliedz Tiesu palāta, grāmatas bija pazudušas jau no 1923. g. un koop. sabiedrības darbība apstājusies jau no 1923. g. un koop. darbība apstājusies jau 1921. un 1922. gadā, t. i. ka sabiedrības organi nemaz nav funkcionējuši jau 6—7 gadus pirms 1929. g. 17. janvāra pilnsapulces, tad šai bezdarbībā jāierauga netikvien statūtu, bet arī likumu pārkāpumi, kuŗi pēc pievestā 1927. g. 16. jūnija likuma 21. p. devuši revīzijas padomei tiesību ierosināt koop. sabiedrības slēgšanu tiesas ceļā; 13) ka, ja nu, ievērojot revi-

denta nodibinātās koop. sabiedrības pie-
laistās nekārtības pazīmes, revīzijas pa-
dome nolēmusi, „uz revīzijas konstatēto un
protokola uzrādīto faktu pamata” ierosināt
tiesā slēgt minēto koop. sabiedrību, tad
Tiesu palātai nav dibināta iemesla iziet no
tā, ka revīzijas padome neesot koop. sa-
biedrības darbību pārbaudījusi „pēc būtī-
bas”; jo vairāk tāpēc, ka pašu revīziju iz-
dara nevis pati revīzijas padome, bet gan
tikai revidents-lietpratējs (1928. g. 12. ap-
riļa lik. 10. sek, p.); 14) ka tas apstāklis,
ka revidējamā koop. sabiedrība pēc revī-
zijas uzsākšanas pati stājusies pie labprā-
tīgas likvidācijas, nēmaz nekavē revīzijas
padomes ierosinājumu dēļ koop. sabiedrī-
bas piespiedu likvidācijas, jo, ja pieļautu
pretējo, tad no koop. sabiedrības vien at-
karātos tūlīt novērst piespiedu likvidāciju
un ar to paralizēt likumdevēja nolūku, at-
klāt un novērst nekārtības piespiedu lik-
vidējamā koop. sabiedrībā; tikai tad, kad
revidents, vienīgi atklājot kadu vienkāršu
statūtu neievērošanu, aprobežojas ar at-
tiecīgiem aizrādījumiem koop. sabiedrības
valdei pieļautas nepareizības novēršanai
un grāmatu savešanai kārtībā (lik. 20. p.),
koop. sabiedrībai būtu iespējams pašai lab-
prātīgi likvidēties; Tiesu palāta nenorāda
datus, no kuriem varētu slēgt, ka revidents
tā būtu rīkojies tagadējā lietā; 15) ka ta
tad Tiesu palāta arī šai ziņā pieļaidusi mo-
tīvu nepilnību un nepareizību; 16) ka tāpēc
Tiesu palātas spriedums aiz CPN 711. p.
pārkaupumiem atcelams, Senāts nolēmj;
Tiesu palātas 1929. g. 7. novembra sprie-
dumu CPN 339., 711. p. pārkaupumu dēļ at-
celt un lietu nodot Tiesu palātai izsprieša-
nai no jauna citā sastāvā.

142. 1930. g. 4. jūnijā, Georga Freie-
berga pilnv. zv. adv. J. Tumbila lūgums
atcelt Tiesu palātas spriedumu Georga
Freiberga prasībā pret Spedīcijas un
Transporta A/S „Tekā” un atbildētājas
spedīcijas un transporta A/S „Tekā” piln-
varnieka zv. adv. J. Kelimaņa paskaidro-
jums. (L. № 1501.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senators K.
Ozoliņš; reīerē senators F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka paskaidrojumā uz
prasītāja kasācijas sūdzību pievestais atbil-
dētājas aizrādījums uz to, ka kasācijas sū-

dzībai pieliktā vēstulē izteiktais zv. adv.
Tumbiļa pilnvarojums iesniegt šajā lietā
kasācijas sūdzību neesot atzīstams par pie-
tiekšu, atkrit jau tādēļ, ka prasītājs zv.
adv. Tumbilu apgabaltiesas 1929. gada
13. maija sēdē pilnvarojis vest šo lietu ar
visām CPN 250. pantā paredzētām tiesī-
bām, kāds pilnvarojums atzīstams par pil-
nīgi pietiekošu kasācijas sūdzības iesnieg-
šanai (Kr. Sen. CKD spried. 74/871, 76/49
u. c.); 2) ka prasītājs savā apelācijas sū-
dzība paskaidrojis, ka atbildētāja parak-
stus par virsstundu atbildības saņemšanu
(kādas parakstus arī prasītājs izdevis
21. decembrī 1925. g., 18. decembrī 1926. g.
un 17. decembrī 1927. g.) ņēmusi tikai aiz
tā iemesla, lai būtu nodrošināta pret jeb-
kādam likumīgām prasībām no darbinieku
puses, ka patiesībā firmas vadība uz zie-
mas svētkiem izdalīto naudu uzskatījusi kā
gratifikāciju un ne kā atalgojumu par virs-
stundām (kas, starp citu, izrietot no tā, ka
izmaksātā naudas summa neatbalstoties uz
kādiem likumīgiem aprēķiniem), un ka
viņš, prasītājs, bijis spiests dot parakstus,
jo citādi gratifikācija netiktu izsniegta;
apelācijas sūdzības petitumā prasītājs tad
ludzis nopratināt viņa uzdotos lieciniekus
attiecībā uz gratifikāciju; 3) ka
šo prasītāja lūgumu Tiesu palāta atstājusi
bez ievēribas, aizrādot vispirms uz to, ka
prasītājs neesot norādījis, kādus tieši ap-
stākļus par gratifikāciju liecinieki varētu
apliecināt; šāds Tiesu palātas liecinieku
nopratināšanas motivējums nav atzīs-
tams par pietiekošu, jo Tiesu palātas sēdē
bijis klāt prasītāja pilnvarnieks un ja Tiesu
palāta neskatoties uz augša pievestiem
prasītāja paskaidrojumiem — atradusi par
neskaidru, par kādiem īsti apstākļiem lie-
cinieki būtu pratināmi, tad viņas pienākums
bijis tos noskaidrot (Sen. CKD 24/375 Rū-
sina l.), bet pirms to noskaidrošanas viņa
arī nevarēja spriest par to, vai liecinieku
liecībām varētu būt nozīme priekš lietas,
kādēļ nav atzīstams par pārliecināšu Tiesu
palātas aizrādījums, ka liecinieku noprati-
nāšana būtu lieka; 4) ka Sen. CKD jau
paskaidrojis (1928. g. spried. № 826 Ban-
denieka lietā), ka atteikšanās „no tiesībām
nav prezumējama un solījums” necelt vai-
rāk nekādas prasības pats par sevi nav
absolūti saistošs, sevišķi tad, kad lieta gro-

zās starp strādnieku, t. i. saimnieciski vājāku, un uzņēmēju, kā saimnieciski stiprāku personu, kur strādnieks rikojas drīzāk zem zināmu spaudu apstākļiem; tādēļ Tiesu palāta nevarēja piedot izšķirošu nozīmi tam apstāklim, ka prasītājs, saņemot 1927. g. 17. decembrī Ls 120 (it kā par virsstundām), devis parakstu par to, ka viņam līdz minētam termiņam pret atbildētāju nekādu prasību neesot un nebūšot; jo mazāk Tiesu palātas slēdziens attaisnojams konkrētā gadījumā, kur pēc prasītāja apgalvojuma (kuŗa pareizību Tiesu palāta neapstrīd) viņš bijis spiests dot minēto parakstu tādēļ, ka pretējā gadījumā parakstā minētā nauda viņam nebūtu tikusi izsniegta; 5) ka tādā kārtā Tiesu palāta šajā lietā pielaidusi motīvu nepareizību, kādēļ viņas spriedums nav atstājams spēkā, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1929. g. 4. novembra spriedumu CPN 711. panta pārkāpuma dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citu tiesnešu sastāvā.

143. 1930. g. 30. oktobrī. Mir. Friča Pucena mantošanas masas pilnvarnieka zv. adv. V. Kārkliņa lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu Lates Klefelds prasībā pret Frici Puceni. (L. № 1509.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors F. Konrādi.

Nemot vērā: 1) ka, pretēji kasācijas sūdzības iesniedzējas aizrādījumam, Tiesu palāta, apmierinot šo prasību kā algas prasību, nav izgājusi no iesūdzības raksta robežām, jo šim rakstā noteikti aizrādīts, ka starp prāvniekiem notikusi noruna, pēc kuŗas atbildētājam bijis jāmaksā prasītājam algas par strādāšanu (kāda noruna, pēc prasītājas apgalvojuma, notikusi pēc tam, kad atbildētājs atteicies no sava solījuma prasītāju precēt); tam apstāklim, ka prasītāja savu prasību juridiski kvalificējusi kā zaudējumu prasību, nav izšķirošas nozīmes, jo līguma juridiskā kvalifikācija pieder tiesai, kādēļ prasītājas šai ziņā izteiktās domas nekrit svarā; ar saņemto atkrit kasācijas sūdzības 1. punkts; 2) ka Tiesu palāta, piespriežot prasītājam Ls 1600 kā algu, nav piešķirusi nozīmi stastiem par to, it kā prasītāja kalpojusi

tikai par uzturu, jo, pēc Tiesu palātas konstatējuma, pretējais taisni izrietot no mir. Pucena rakstiskā paskaidrojumā izteiktā atzinuma; tā tad pēc Tiesu palātas kasācijas kārtībā nepārbaudāmā slēdziena pats Pucens atzinis, ka prasītājam par strādāšanu pienākais taisni algas nauda (bet nevis tikai dabā); ar to atkrit visi atbildētājas paskaidrojumi viņas kasācijas sūdzībā, kuŗos viņa cenšas pierādīt, ka Tiesu palāta šim lietā nepareizi piemērojusi priv. lik. 4175. pantu, jo maksa par prasītājas darbu prāvnieku starpā it kā nemaz neesot tikusi norunāta; 3) ka Tiesu palāta, atzīstot prasības atspēkošanai no atbildētājas puses jaunuzdoto liecinieku liecības par nenozīmīgām priekš lietas, varēja atraidīt atbildētājas lūgumu par šo liecinieku nopratināšanu (CPN 366. p.); 4) ka atbildētājs, pretēji savam minētā rakstiskā paskaidrojumā izteiktam atzinumam, savos vēlākos paskaidrojumos gan apstrīdējis prasītājas tiesību saņemti kādu noteiktu atalgojumu, apgalvojot, ka viņai bijis jāstrādā par uzturu un par dzīvokli; tomēr atbildētājs visā procesa gaitā nemaz nav apstrīdējis to no prasītājas apgalvoto apstākli, ka viņa pie atbildētāja nostrādājusi desmit gadus; šādos apstākļos nemaz nevar krist svarā, vai Tiesu palāta, noteicot laiku, kad prasītāja pie atbildētāja strādājusi, pielaidusi kļūdu tai ziņā, ka viņa, it kā pretēji lietas apstākļiem, atzinusi, ka prasītāja strādājusi jau priekš kuŗa; patiesībā Tiesu palātai šis jautājums nemaz nebija jāiekustina, trūkstot strīdam no atbildētāja puses attiecībā uz prasītājas darba ilgumu; tomēr pārmetumu šai ziņā Tiesu palātai varētu taisīt tikai prasītāja, bet nevis atbildētāja, jo Tiesu palāta prasītājam piespriedusi atlīdzību nevis par 10, bet gan tikai par 8 gadiem, lai gan viņa attiecībā uz prasītājas darba ilgumu būtu varējusi atzīt par ārpus strīda stāvošu prasītājas apgalvoto darba ilgumu; tādā kārtā atkrit arī kasācijas sūdzības 4. un 5. punkti; 5) ka tādēļ atbildētājas kasācijas sūdzība kā nepamatota atraidāma, Senāts nolēmj: mir. Friča Pucena mantošanas masas pilnvarnieka zv. adv. Kārkliņa kasācijas sūdzību uz CPN 793. p. pamata atstāt bez ievēribas.

144. 1930. g. 24. septembrī. Punduru krājaizdevu sabiedr. „Arājs” pilnvarnieku zv. adv. Buševica un Pavlova lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu Jāņa Krumolda prasībā pret Heleni Raff un Punduru krājaizdevu sab. „Arājs”. (L. № 1515.)

Sēdī vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Senāts atrod: Tiesu palāta konstatējusi, ka 1922. g. 28. aprīlī uz Helenas Raff imobilu Rīgas 1. hip. iec. zem. grām. № 214., tikusi prasītājam par labu ievesta atzīme pēc Not. nol. 316. p. 3. pk. un ka 1927. g. 16. novembrī tikušas chirografariskai kreditorai, atbildētājai krājaizdevu sabiedrībai „Arājs”, par labu uz to pašu imobilu ievestas piedzišanas atzīmes, ka Rīgas apgabaltiesas spriedums lietā, kurā prasītājam par labu tika ievesta minētā nodrošināšanas atzīme, ticis apstiprināts Tiesu palātā 1925. g. 25. septembrī ar „spēkā gājušo spriedumu”. Atbildētāja, sabiedrība „Arājs”, atrod, ka Tiesu palātas pievestais CPN 1199. p. neesot piemērojams tāpēc, ka no minētās, prasītājam par labu ievestās atzīmes teksta nav bijis rodzams, vai tā būtu pamatota uz prasību par īpašuma tiesībām un vispār kādas prasības nodrošināšanai un starp kādām personām, atzīme būtu tikusi ievesta, kādus datus atbildētāja nav varējusi zināt, jo zemes grāmatu reģistrs neesot bijis viņai pieejams. Šādi atbildētājas paskaidrojumi nepelna ievēribu. Minētā atzīme, kurā tieši aizrādīts uz apgabaltiesas izpildu rakstu un kurā tika ievesta kā imobila apgrūtinājums zemes grāmatu reģistra 2. daļas 2. ailē un pie tam vēl ar sevišķu piezīmi, ka atzīme ievesta „par aizliegumu nekustamo īpašumu atsavināt un apgrūtināt”, pati par sevi jau dod pietiekošus datus par to, ka lieta grozījies taisni ap atzīmi, kurā ievesta prasības lieta par īpašuma tiesībām. Pēc Not. nolik. 332. p. 3. teik. arī neipašniekam pieejamas zemes grāmatu lietās, ar priekšnieka atļauju, ja ieinteresētā persona apliecina vajadzību pēc tais esošo datu saņemšanas. Nevar būt šaubas, ka sab. „Arājs”, kā kreditors, bija uzskatāma par ieinteresētu personu, un viņai tāpēc būtu bijis iespējams laikā iepazīties ar minētās atzīmes pamatu. Nupat pievestos, atbildētājas jau viņas apelācijas sūdzi-

bā izteiktos, paskaidrojumus Tiesu palāta ir gan — pretēji atbildētājas aizrādījumam viņas kasācijas sūdzībā — apspriedusi, piedodot tos savā sprieduma vēsturiskā daļā. Ar to atkrīt atbildētājas paskaidrojumi viņas kasācijas sūdzības 1. punktā.

Atbildētāja atrod, ka Tiesu palātai neesot tiesības savā spriedumā atsaukties uz Sen. CKD spried. 27./504. Malkina lietā, jautājumā par prasības priekšlaicību, jo tai Senāta spriedumā minētais jautājums nav ticis „izvirzīts”. Turpretim, Senāts pievestā spriedumā taisni aizskāris un izšķīris tieši to pašu jautājumu, kurš sastāda tagadējās lietas priekšmetu, proti jautājumu par to, vai persona, kurai par labu tiesa nodrošinājusi prasību ar atzīmi uz viņas atbildētāja imobilu pēc Not. nolik. 316. p. 2. pk., var prasīt piedzišanas atzīmes dzēšanu, kuŗu trešā persona, nehipotekāra, likusi ievest uz to pašu imobilu jau pēc minētās pirmās atzīmes ieviešanas. Šai ziņā Senāts pievestā spriedumā noteikti paskaidrojis, ka nekrīt svarā, vai tagadējās prasības iesniegšanas dienā prasītāja iepriekšējā prasībā (par pirkšanas-pārdošanas līguma parakstīšanu) dots spriedums jau bija stājies likumīgā spēkā, bet krīt svarā vienīgi tas, ka iestājušies tagadējās prasības pamata, t. i. viņas nodrošināšana ar runa stāvošā imobila atsavināšanas aizliegumu (Notār. nolik. 321. panta 2. d. a pk.) un atbildētāja personīgās prasības vēlākā vērsšana, un tās atzīme, uz to pašu imobilu (Notār. nolik. 316. p. 2. pk.), kā arī pirmā akta atzišana zemes grāmatās pirms otra akta; šādi apstākļi kā tādi jau paši par sevi pietiek, lai radītu prasītājam tiesību celt prasību dēļ atzīmes dzēšanas par trešā kreditora personīgas prasības vērsanu uz to pašu imobilu; ar šīs pēdējās atzīmes ieviešanu zemes grāmatās prasītāja prasība jau „nata est”; ja vien līdz galīga sprieduma taisīšanai prasītājam par labu ievesta atzīme par atsavināšanas aizliegumu netiktu dzēsta, viņa prasība bija apmierināma. Senāts tai spriedumā arī ņēmis vērā, ka toreizējais atbildētājs (tapat kā arī atbildētāja tagad izspriežamā lietā) bijis taisni chirografarisks kreditors (sk. Kr. Senāta CKD spried. 06./89. №). Tagadējās lietas apstākļi jo vairāk attaisno Tiesu palātas

slēdzienu, ka pat jau noticis, kā augšā minēts „spēkā gājušais” Tiesu palātas spriedums (t. i. Tiesu palātas spriedums, par kuŗu nav iesniegta kasācijas sūdzība). Pretēji atbildētājas sab. „Arājs” domām, nevar runāt par tagadējās prasības priekšlaicību it kā tāpēc, ka prasītājs nav vēl ievēdis imobilu uz savu vārdu un šis pēdējais vēl skaitās uz parādnieces, atbildētājas Helenas Raff vārda. Tagadējās prasības procesualais pamats (actio nata) izcēlies jau ar to momentu, kad, pastāvot atzīmei par imobila atsavināšanas un apgrūtināšanas (ar parādiem) aizliegumu, trešā persona, chirogrāfisks imobila formēlā īpašnieka kreditors, vērs uz to imobilu savu piedzinumu, ievēdot piedzišanas atzīmi. Tas apstākļi vien, ka imobils formāli skaitās vēl uz parādnieces vārda zemes grāmatās, nemaz, pretēji atbildētājas sab. „Arājs” domām, neapgāz tagadējo prasību, jo prasītājam ar tiesas lēmumu uz to pašu imobilu tika nodrošinātas pilnīgi patstāvīgas tiesības, kuŗas nav izslēdzamas ar, tikai vēlāki, uz to ievesto piedzišanas atzīmi. Sab. „Arājs” norādītiem priv. lik. 812., 813. p. nav sakara ar runā stāvošā lietā izšķiramo jautājumu par aizlieguma atzīmes priekšrocību pret vēlāku, nehipotēkārām par labu, ievesto piedzišanas atzīmi. Nākot pie tiem pašiem slēdzieniem par tagadējās prasības pamatotību, Tiesu palāta, aiz viņas apcerējumiem, nav atbildētājas, sab. „Arājs” aprādītos likumu pantus pārkāpusi, kādēļ viņas kasācijas sūdzība atraidāma, Senāts nolēmj: Punduru krājaizdevu sabiedrības „Arājs” pilnvarnieka zv. adv. Buševica un Pavlova kasācijas sūdzību uz CPN 793. p. pamata atstāt bez ievēribas.

145. 1930. g. 25. septembri. Finanču ministrijas Nodokļu departamenta lūgums atcelt Tiesu palātas lēmumu Martas Tepers prasībā pret Jāni Revelinu un Martas Teper pilnvarnieka zv. adv. G. Lira paskaidrojums. (L. № 1653.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka Tiesu palāta uzskata par nesodāmu ar zīmogsodu tādu personu, kuŗa piedalās akta pieņemšanā vai tālāk-

došanā; pēc Tiesu palātas domām, Rikojuma par zīmognodokli 90. p. neparedzot nekādu sodu aktu pieņēmušai personai; ka šāds Tiesu palātas uzskats tieši runā pretim vispirms tā pašā 90. p. burtiskam tekstam, no kuŗa redzams, ka personas, kas ņēmušas dalību privātu aktu vai dokumentu sastādīšanā vai kuŗu īpašumā tie pārgājuši sakarā ar uzrakstu vai sevišķu darījumu, pārkāpjot zīmognodevas noteikumus, soda katru personu atsevišķi; 2) ka tā tad ar zīmogsodu sodama taisni arī tāda persona, kuŗa tikai pieņēmusi ar zīmognodevu neapmaksātu aktu; 90. p., pretēji Tiesu palātas domām, nekādā pret-runā ar 3. p. neatrodas, jo 3. p. izteic vispārējo principu par to, ka par zīmognodevas nenomaksu atbild visas personas, kuŗas piedalās aktu un dokumentu sastādīšanā, iesniegšanā, pieņemšanā vai tālākdošanā; 3) ka tas pats princips izteikts arī 69. p., kas piešķir personai, kuŗa saņēmusi ar zīmognodevu nesamaksātu aktu pēc pārvedu uzraksta, tiesība pienācīgo zīmognodevu vēl nomaksāt viena mēneša laikā no tās dienas, kad akts pārgājis, pie kam, zīmognodevas nenomaksas gadījumā noteiktā laikā, šī persona nav atsvabināma no zīmogsoda; 4) ka tādā kārtā Tiesu palāta, atzīstot personu, kuŗa pieņēmusi ar zīmognodevu neapmaksātu aktu par nesodāmu ar zīmogsodu, pārkāpusi Rikojuma par zīmognodevu 90. p., CPN 711. p., kādēļ viņas lēmums atceļams, Senāts nolēmj: Tiesu palātas 1930. gada 23. janvāra lēmumu Rikoj. par zīmognod. 90. p., CPN 711. p., pārkāpumu dēļ atcelt un lietu nodot Tiesu palātai izspriešanai no jauna citā sastāvā.

146. 1930. g. 29. oktobri. Andreja Stilla pilnvarnieka zv. adv. M. Antona lūgums atcelt Tiesu palātas spriedumu Antonijas Skultes prasībā pret Andreju Stillu un Antonijas Skultes pilnvarnieka zv. adv. A. Buševica paskaidrojums. (L. № 1711.)

Sēdi vada priekšsēdētājs senātors K. Ozoliņš; referē senātors A. Lēbers.

Nemot vērā: 1) ka pēc Tiesu palātas konstatējuma, naudas pārvedums iztrūkstoša zīmognodokļa un tiesas nodokļa sa-